

ИҚТИСОДИЙ САЛОҲИЯТ ТАҲЛИЛИДА АЙЛАНМА МАБЛАҒЛАР БИЛАН ТАЪМИНЛАНГАНЛИКНИ БАҲОЛАШ

Тожибоева Шахноза Анваровна

Тошкент давлат иқтисодиёт университети

Молиявий таҳлил кафедраси доценти,

иқтисод фанлари номзоди

Аннотация. Мақолада корхона иқтисодий салоҳиятини айланма маблағлар билан боғлиқ кўрсаткичлари таҳлилининг иқтисодий мазмуни ва асосий жиҳатлари ёритилган. Бу борада айланма капитал билан самарали таъминланиш таҳлили асосида корхона иқтисодий салоҳияти ва молиявий барқарорлигини ошириш ҳақида сўз боради.

Калит сўзлар: иқтисодий салоҳият, айланма маблағлар, мавжуд ўзига қарашли айланма маблағлар, соф активлар, иқтисодий самарадорлик, молиявий барқарорлик.

Аннотация: В статье рассмотрено экономическое содержание и основные аспекты анализа показателей экономического потенциала предприятия, связанных с оборотными средствами. В связи с этим на основе анализа эффективного обеспечения оборотным капиталом говорится о повышении экономического потенциала и финансовой устойчивости предприятия.

Ключевые слова: экономический потенциал, оборотные средства, наличие собственных оборотных средств, чистые активы, экономическая эффективность, финансовая устойчивость.

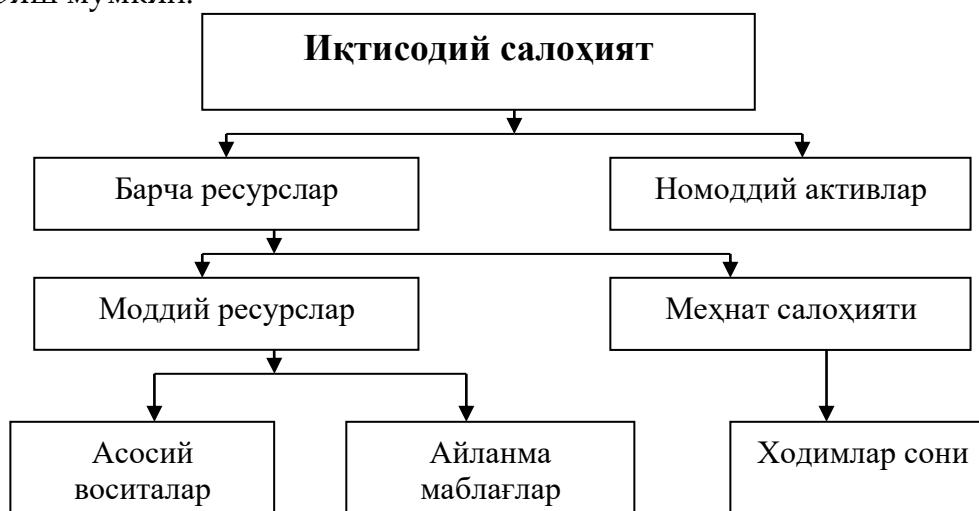
Abstract: The article examines the economic content and main aspects of the analysis of indicators of the economic potential of the enterprise related to working capital. In this regard, based on the analysis of the effective provision of working capital, it is said about increasing the economic potential and financial stability of the enterprise.

Key words: economic potential, working capital, available own working capital, net assets, economic efficiency, financial stability.

Кириш. Мамлакатимизда иқтисодиётни ривожлантириш шароитида макроиқтисодий ва молиявий барқарорликка эришиш асосий вазифалардан бири ҳисобланади. Хўжалик субъектлари молиявий барқарорлигини оширишда уларни иқтисодий салоҳиятини ифодаловчи кўрсаткичларни таҳлил қилиш муҳим ҳисобланади. Корхона иқтисодий салоҳиятини ифодаловчи кўрсаткичлар баланс актив қисмида акс эттирилиб, уларнинг мол-мулки таркибини ўрганиш соф маблағ ҳолатини аниқлаш, имконият меъёрини ўлчашга ёрдам беради. Корхонанинг иқтисодий салоҳияти деганда унда содир этиладиган иқтисодий жараённи тўлиқ таъминлайдиган барча моддий ва меҳнат ресурслари ҳамда номоддий активлар тушунилади. Корхона иқтисодий салоҳияти таркибида айланма маблағларни

ифодаловчи кўрсаткичларини таҳлил қилиш асосий ўринни эгаллайди. Айланма маблағлар энг муҳим моддий асос бўлиб, корхона фаолияти бевосита уларга боғлиқдир. Чунки корхона фаолиятини амалга оширишда хом ашё ва материаллар, пул маблағлари ва бошқа айланма маблағларни шакллантиргандан сўнггина иш бошлайдилар. Корхоналарни айланма маблағлар билан ўз вақтида ҳамда бир маромда таъминланиши, улардан самарали фойдаланишини таҳлил қилиш натижасида иқтисодий самарадорлигини ошириш, молиявий ҳолатини яхшилаш учун зарур тавсияларни ишлаб чиқишга имкон бўлади. Таҳлил натижаларидан ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш бўйича ички хўжалик имкониятларини аниқлаш ва уларни ишлаб чиқариш айланмасига жалб қилиш бўйича чоратадбирлар ишлаб чиқишда фойдаланилади. Турли мулкдаги корхоналарнинг фаолиятлари айланма маблағларга бевосита боғлиқдир. Ушбу маблағлар улар ташкил қилинганидан эътиборан фойдаланилади ва кўпайтириб борилади.

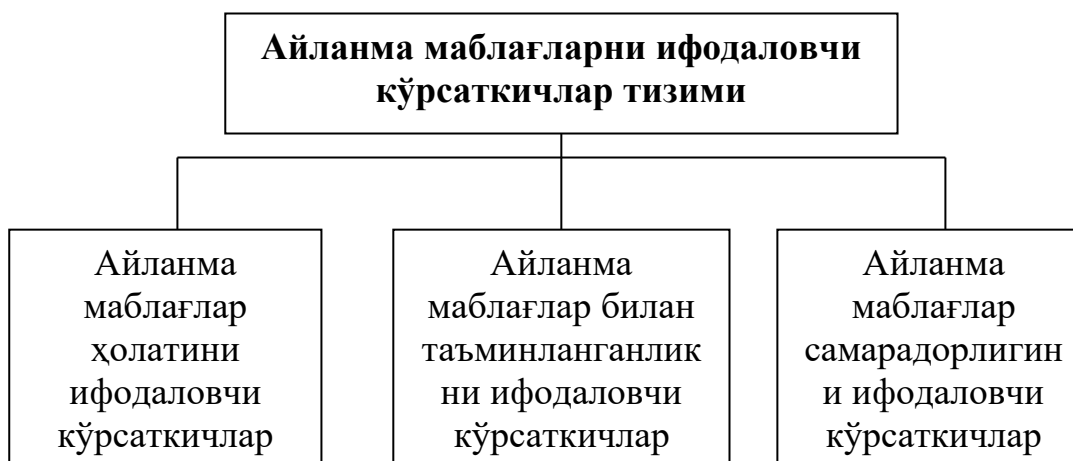
Мавзуга оид адабиётлар таҳлили. Хўжалик субъектларида иқтисодий салоҳият таҳлилинини такомиллаштириш масалалари республикамиз ва мустақил давлатлар ҳамдўстлиги иқтисодчи олимларининг илмий ишларида кенг қўламда ўрганиб чиқилган. Мазкур тадқиқотларда иқтисодий салоҳият таҳлилининг умумметодологик асосларига таянган ҳолда айрим муаммолар, ташкилий жиҳатлари тадқиқ қилинган. Иқтисодчи олим М.Қ.Пардаевнинг [11] фикрича: “Корхонанинг иқтисодий салоҳияти деганда унда содир этиладиган иқтисодий жараёни тўлиқ таъминлайдиган барча моддий ва меҳнат ресурслари ҳамда номоддий активлар тушунилади”. Иқтисодий салоҳият таркибини қуйидаги 1-расмда кўриш мумкин.

1-расм. Корхона иқтисодий салоҳиятининг таркиби

Таҳлил жараёнида айланма маблағларни ифодаловчи кўрсаткичлар тизимини аниқлаш ва таҳлил қилиш ҳам муҳим аҳамиятга эга. Ушбу муаммонинг ҳал қилинишида олимлар бир тўхтамга келишган. Яъни, айланма маблағларни ифодалаш учун кўрсаткичлар тизимидан фойдаланишни тавсия қилинмоқда. Аммо қандай кўрсаткичлардан фойдаланиш ва уларни таснифлаш бўйича олимлар ўртасида турли қарашлар мавжуд. Айрим адабиётларнинг [9,10] баъзи қисмларидагина “Корхона активлари таҳлили” қисқа қараб чиқилган. Айрим

тадқиқотчилар айланма маблағларни ифодаловчи кўрсаткичларни учга бўлиб ўрганишни тавсия қиладилар. Масалан, “Иқтисодий таҳлил”[11] ўқув қўлланмасида айланма маблағларни баҳоловчи кўрсаткичлар унинг ҳолатини, таъминланганлиги ва самарадорлигини ифодаловчи кўрсаткичларга бўлинган (2-расм).

2-расм. Айланма маблағларни ифодаловчи кўрсаткичлар тизими

Кейинги йилларда чоп этилган, бевосита корхонанинг молиявий ҳолатини баҳолашга бағишланган иқтисодий адабиётларда ҳам айланма маблағларни ифодаловчи кўрсаткичларга етарли эътибор берилмаган. Табиийки, бундай ёндоқиш қўйилган муаммонинг тўлиқ ҳал бўлиши учун етарли эмас.

Тадқиқот методологияси. Илмий мақолада анализ, синтез, гуруҳлаш, таққослаш ва коэффициент усуллари қўлланилган. Хусусан, анализ ва синтез усуллари иқтисодий салоҳият ва айланма таркибини таҳлил қилишда, таҳлил натижаларини умумлаштиришда қўлланилади. Анализ ва синтез усули таҳлил жараёнида биргаликда ҳаракат қилади. Таққослаш усули корхона фаолиятини таҳлил қилишнинг энг асосий усули бўлиб, ундан иқтисодий салоҳият таҳлилида ҳам фойдаланилади. Чунки таққослаш асосида баҳолаш учун қўлланиладиган ҳар бир кўрсаткич, ҳар бир рақам, назорат ва прогноз худди шундай кўрсаткич билан таққослагандагина аҳамиятли ҳисобланади. Гуруҳлаш айниқса иқтисодий салоҳият таҳлилида кенг қўлланиладиган усул ҳисобланади. Чунки иқтисодий салоҳият билан боғлиқ айланма маблағлар таркибини гуруҳлаш асосида уларнинг хусусиятлари, асосий жиҳатларини эътиборга олинган ҳолда таҳлил қилиш жараёни сифатини ошишига имкон беради. Коэффициентлар усули эса иқтисодий салоҳият таҳлилида қўлланиладиган асосий усул ҳисобланади. Чунки коэффициентлар усули асосида иқтисодий салоҳият таркибига таъсир қилувчи омилларнинг бир-бирига нисбати даражасини баҳолаш имкони бўлади.

Таҳлил ва натижалар. Иқтисодий салоҳият ҳолати таҳлил қилинганда айланма маблағларнинг таркибий тузилишидаги ўзгаришларга алоҳида аҳамият бериш лозим. Айланма маблағлар таҳлилининг мазмуни, унинг олдига қўйилган вазифаларидан келиб чиқади. Таҳлилда ашёвий ресурслар билан корхонанинг таъминланганлик даражасига, улардан самарали фойдаланишнинг ҳолатига, маҳсулот ҳажмини ўстиришда ашёларни тўғри бошқаришнинг аҳамиятига, ашёвий ресурсларни иқтисод қилиш юзасидан ички имкониятларни белгилаш ва йўлга

қўйишга муҳим аҳамият берилади. Айланма маблағлар таҳлилининг асосий мақсади – айланма капитални бошқаришда йўл қўйилган камчиликларни ўз вақтида аниқлаш, улардан интенсив ва самарали фойдаланиш имкониятларини аниқлашдан иборат [4,6].

Айланма маблағлар тузилмасини таҳлили шуни кўрсатадики, корхонанинг молиявий барқарорлиги кўп жиҳатдан маблағларни айланиш босқичлари жараёнларини оптимал жойлашишига боғлиқ. Ишлаб чиқариш айланма фондлари ўз таркибига ишлаб чиқариш заҳираларини, пул маблағларини олиб, улар ишлаб чиқаришнинг бир циклида фойдаланилади ва қиймати ишлаб чиқарилган маҳсулотларнинг таннархига тўлиқ ўтказилади. Ишлаб чиқаришда ҳам асосий, ҳам айланма маблағларни борлиги, ҳолати, улардан фойдаланиш даражаси корхоналарнинг молиявий ҳолатига таъсир кўрсатади. Айланма маблағлардан самарали фойдаланилса, маҳсулот таннархи камаяди, фойда кўпаяди, рентабеллик даражаси кўтарилади. Лекин корхоналарнинг молиявий ҳолати таҳлил қилинганда, фақат бир муаммо – айланма маблағларни айланиши билан корхоналарни молиявий ҳолати ўртасидаги алоқа таҳлил этилади, чунки айланма маблағларни айланишини ўзгариши корхоналар молиявий ҳолатига бевосита ва миқдоран таъсир кўрсатади. Ундан ташқари амалиёт шуни кўрсатадики, айланма маблағларнинг айланиши сусайган вазиятда ҳам корхона молиявий ҳолатининг бошқа кўрсаткичлари ижобий ва аксинча, айланма маблағларнинг айланиши тезлашган бўлса, корхона молиявий ҳолатининг бошқа кўрсаткичлари ёмонлашган бўлиши мумкин.

Ҳозирги кунда ишлаб чиқариш корхоналарини амалиёт талабига мослашишига таъсир қилувчи муҳим омиллар қаторида уларни айланма маблағлар билан таъминланганлиги, фойдаланиш самарадорлигини таҳлил қилиш усулларини такомиллаштиришни талаб қилмоқда. Чунки, айланма маблағлар ҳаракатини таҳлил қилиш хўжалик фаолиятини ривожланишини таъминловчи муҳим тадбирлардан биридир. Корхоналарнинг айланма маблағлар билан ўз вақтида, зарурий миқдорда, белгиланган сифатда ҳамда бир маромда таъминланганлиги, улардан рационал фойдаланиш пировардида унинг иқтисодий ривожланишига ва тараққий этиши учун ҳар томонлама таъсир этади.

Хўжалик субъектларининг иқтисодий салоҳияти таҳлил қилинганда баланс бўйича айланма маблағларни тузилмаси аниқланади ва ўзгаришлар ўрганилади, маблағлар қанчалик тўғри жойлаштирилганлиги аниқланади, корхона молиявий аҳволига дастлабки баҳо берилади [6]. Таҳлил жараёнида дастлаб айланма маблағлар таркиби ва тузилишига баҳо бериш лозим ҳисобланади (1-жадвал).

1-жадвал

“ABC” акциядорлик жамияти айланма маблағлари таркиби таҳлили

Кўрсаткичлар	Йил бошига		Йил охирига		Ўзгаришлар	
	Сумма, м.с	Улу ши, %	Сумма, м.с	Улу ши, %	Сумма, м.с	Улуши,%
Айланма	166638743	100	289449769	100	+122811026	-

маблағлар, жумладан:						
товар-моддий заҳиралар	60547411	36,33	213126944	73,63	-152579533	+37,3
дебиторлар	104695681	62,83	72303305	24,98	-32392376	-37,85
Пул маблағлари	1172695	0,70	3824098	1,32	+2651403	+0,62
қисқа муддатли инвестициялар	204422	0,12	195422	0,07	-9000	-0,05

Манба: “ABC” АЖ молиявий ҳисоботи маълумотлари асосида тузилди.

1-жадвал маълумотларидан кўриниб турибдики, “ABC” акциядорлик жамияти айланма маблағлари йил охирида 289449769,00 минг сўмни ташкил қилиб, 122811026,00 минг сўмга ошган. Унинг таркибида товар-моддий заҳираларнинг улуши йил бошида 36,33 фоизни, охирида эса 73,63 фоизни ташкил қилган. Корхонада айланма маблағлари таркибида дебиторлик қарзларининг салмоғи йил бошида 62,83 фоиз, йил охирида эса 24,98 фоизни ташкил қилган ҳолда, 37,85 фоизга камайган. Дебиторлик қарзлари ҳажмининг юқорилиги унинг молиявий ҳолатига салбий таъсир кўрсатади. “ABC” АЖ айланма маблағлари таркибида пул маблағларининг салмоғи йил бошидаги 0,70 фоиздан йил охирига келиб 1,32 фоизга кўтарилган. Жамиятда қисқа муддатли инвестицияларнинг улуши айланма маблағлар таркибида сезиларли эмас, яъни мутаносиб тарзда 0,12 ва 0,07 фоизни ташкил қилади. Таҳлил натижаларидан кўриниб турибдики, корхонада йил бошида жорий айланма маблағлари таркибида дебиторлик қарзларнинг улуши етакчи ўринни эгаллаган бўлса, йил охирига келиб товар-моддий заҳираларнинг салмоғи етакчи ўринга эга бўлди.

Хўжалик субъектларининг айланма маблағлари таҳлил қилинганда баланс бўйича ўзига қарашли айланма маблағларнинг мавжуд суммаси аниқланади ва улар билан қай даражада таъминланганлигига баҳо берилади. Мамлакатимизда амалдаги меъёрий ҳужжатларда ҳам мазкур кўрсаткични таҳлил қилиш тавсия қилинган [2,3]. Хорижий мамлакатларда эса ўз айланма маблағлари «Ишчи капитали» [6] деб аталади. Ҳисоб-китобларга кўра ўз айланма маблағлари моддий қийматликлардаги айланма маблағларидан ортиқ бўлса ҳам, амалда уларни етишмаслик ҳоллари кўп корхоналарда учрайди. Масалан, ишлаб чиқариш заҳиралари, тайёр маҳсулот қолдиқларини меъёрдан ортиб кетиши, муддати ўтган дебиторлик қарзларини ортиши айланма маблағларини мавжуд суммасини камайишига олиб келади. Таҳлил учун 2-жадвални ҳавола қиламиз.

2-жадвал

“ABC” акциядорлик жамияти мавжуд ўзига қарашли айланма маблағлари таҳлили

Кўрсаткичлар	Йил боши	Йил охири	Фарқи (+,-)
1.Ўз маблағлари манбалари (1 ш. 480 сатр)	119965378	72348385	-47616993

2.Узоқ муддатли кредит ва қарзлар (1 ш. 570,580 сатрлар)	21750000	10100000	-11650000
3.Жами манбалар (1 қ+2қ)	141715378	82448385	-59266993
4.Узоқ муддатли активлар (1 ш. 130 сатр)	105941390	100595977	-5345413
5.Ўз айланма ва унга тенглаштирилган маблағларни мавжуд суммаси (3 қ-4қ)	(+)35773988	(-)18147592	-17626396
6.Моддий айланма маблағлар (товар-моддий заҳиралар) (1 ш. 140 сатр)	60547411	213126944	-152579533
7.Жорий активлар (1-ш. 390-сатр)	166638743	289449769	+122811026
8.Ўз айланма маблағларнинг ортиқчаси (+), етишмаслиги (-) (5 қ-6 қ)	(-)24773423	(-)194979352	+170205929
9. Моддий айланма маблағларни қоплаш коэффициенти (5 қ x100 :6 қ), %	59,08	8,51	-50,57
10.Ўз айланма маблағлари билан таъминланганлик коэффициенти (5қ/7қ), коэф.	0,2	0,06	-0,14

Манба: “АВС” АЖ молиявий ҳисоботи маълумотлари асосида тузилди.

2-жадвал маълумотларидан кўринишича, “АВС” акциядорлик жамияти мавжуд ўзига қарашли айланма маблағлари йил бошига 35773988 минг сўмни, йил охирига келиб эса 18147592 минг сўмни ташкил қилган ҳолда, 17626396 минг сўмга камайди. Корхонада ўз айланма маблағларининг етишмаслиги йил бошида 24773423 минг сўмни ташкил қилган бўлса, йил охирига келиб 194979352 минг сўмдан иборат бўлди. Демак, корхонада йил бошида заҳира ва харажатларнинг 59,08 фоизи ўз айланма маблағлари билан қопланган, 40,92 фоизи эса четдан жалб қилинган қарз маблағлари ҳиссасига тўғри келади. Йил охирида эса заҳира ва харажатларнинг 8,51 фоизи ўз айланма маблағлари билан қопланган бўлса, четдан жалб қилинган қарз маблағларнинг ҳиссаси 91,49 фоиздан иборат бўлди.

Корхона айланма маблағларидан самарали фойдаланиш таҳлилидаги энг муҳим кўрсаткичлардан бири ўз айланма маблағлари билан таъминланиш коэффициенти дир. Мазкур коэффициент молиявий барқарорлик, корхона эгалари ва кредиторлар манфаатларига мос келиши учун зарур бўлган корхонанинг ўз айланма маблағлари мавжудлигидан далолат беради. Мазкур коэффициент корхона ўз айланма маблағларини қанчаси оборотга киритилганлигини кўрсатади ва . кўп ҳолатларга боғлиқ ҳисобланади. Унинг миқдори ва динамикаси хусусида халқаро ҳисоб-таҳлил амалиётида умумий тавсиялар белгиланмаган. Бизнинг мамлакатимизда амалдаги меъёрий ҳужжатларда [2,3]ушбу коэффициентнинг энг кам қиймати — 0,2 дан иборат бўлиши тавсия қилинган. Демак, корхона баланси

тузилиши қоникарли, молиявий барқарорликка эришиш учун жорий активларни 20 фоизини ўз айланма маблағлари ташкил этиши зарур.

Таҳлил қилинаётган корхонада ўз айланма маблағлари билан таъминланиши йил бошида тавсия этилган меъёр доирасида бўлиб, 0,2 бандни ташкил қилади. Йил охирида 0,06 коэффициентдан иборат бўлган ҳолда, меъёрдан 0,14 қийматга кам ҳисобланади. Демак, корхона йил бошида ўз айланма маблағлари билан етарли даражада таъминланган бўлса, йил охирига келиб кам таъминланган. Корхона бошқарув маъмурияти айланма маблағлар таркиби ва структурасини яхшилаш бўйича керакли амалий тадбирларни ишлаб чиқиши лозим бўлади.

Корхоналарни ўз айланма маблағларини мавжуд суммаси ва улар билан таъминланиши таҳлилида соф айланма активларни ҳам аниқлаш муҳим ҳисобланади. Жорий ликвидлик коэффициентининг даражаси кўп жиҳатдан захираларни ташкил этиш манбалари узоқ муддатли мажбурият ва корхонанинг ўз капиталига боғлиқ. Унинг даражасини ошириш учун ўз капиталини манбалар билан тўлдириш, активлар ва дебиторлик қарзлар ўсишини турғун ҳолда сақлашдан иборат. Мазкур кўрсаткичдан корхона активи ликвидлигини баҳолаш ва узоқ муддатли истиқболда тўловга қодирлигини аниқлашда фойдаланиш тавси қилинган. Айланма активларини қисқа муддатли мажбуриятлардан икки маротаба ортиқ бўлиши корхонанинг ишлаб чиқариш ва молиявий ҳолатини барқарор ўсиши учун замин яратади. Бунинг натижасида ишчи капитали ёки “Соф айланма активи” шаклланади. Ишчи капитали ликвид резервлари ҳисобланиб, кутилмаган ҳолларда вужудга келадиган пул тушумлари ва қарз мажбуриятлари ўртасидаги узилишлар туфайли вужудга келадиган ҳаражатларни қоплашга сарфланади. Соф ишчи капитали соф активнинг бир қисми, банк-кредиторлар учун банк кредитини корхона қайтара олмаган ҳолларда ундан гаров сифатида фойдаланадилар. Таҳлил учун қуйидаги 3-жадвални тузамиз.

3-жадвал

“ABC” акциядорлик жамияти соф айланма активларини ҳисоб-китоби

№	Кўрсаткичлар	Йил бошига	Йил охирига	Ўзгариши (+,-)
1	Айланма активлари	166638743	289449769	+122811026
2	Жорий мажбуриятлар	130865295	307597361	+176732066
3	Соф айланма активлар (1қ-2қ)	(+) 35773448	(-) 18147592	-17626396

Манба: “ABC” АЖ молиявий ҳисоботи маълумотлари асосида тузилди.

3-жадвал натижасига кўра “ABC” акциядорлик жамияти айланма активларини қисқа муддатли мажбуриятлардан ортиқчалиги йил бошида 35773448 минг сўмни ташкил қилган. Йил охирига келиб етишмаслик айланма активларни етишмаслиги 18147592 минг сўмдан иборат бўлган. Соф айланма активининг мутлоқ суммада динамик тарзида ўзгариши ликвидлик даражани ҳам ўзгаришига олиб келади. Бу кўрсаткич жорий мажбуриятларни қопланишидан сўнг ҳосил бўлган ортиқча миқдорни ифодалайди. Демак, бу кўрсаткични ўсиши корхона

ликвидлигини барқарорланишини ифодалайди. Лекин таҳлил объектида мазкур кўрсаткични 17626396 минг сўмга пасайганлигини кўришишимиз мумкин.

Корхона иқтисодий салоҳияти таркибида айланма маблағлардан фойдаланиш самарадорлиги уларнинг айланиш тезлиги, даромадлиги ва рентабеллиги билан, яъни айланма маблағларнинг бир сўмига тўғри келадиган фойда миқдори билан белгиланади.

Хулоса ва таклифлар. Иқтисодий ривожлантириш шароитида корхоналар фаолиятининг самарадорлигини ошириш ва молиявий барқарорлигини таъминлашда айланма маблағлар ҳолатига баҳо бериш уларни иқтисодий салоҳияти таҳлилининг асосий босқичларидан бири бўлиб, у ҳамма вақт корхона раҳбари, таҳлилчилар ва аудиторларнинг эътибор марказида бўлиши лозим. Шуларни инобатга олган ҳолда мамлакатимизда кейинги пайтларда молиявий таҳлилни ривожлантириш бўйича керакли тадбирлар амалга оширилмоқда[1,2,3]. Зеро, хўжалик субъектлари иқтисодий салоҳиятини айланма маблағлар билан боғлиқ кўрсаткичлари таҳлилда корхонанинг айланма маблағларини қоплашга ўз маблағлари етарли ёки етишмаслиги ўрганиш муҳим масала ҳисобланади. Ушбу кўрсаткич айниқса корхонанинг молиявий мустақиллиги, барқарорлиги, кредит олишга лаёқатлилигини аниқлашда аҳамиятли ҳисобланади. Таҳлил натижаларидан кўриниб турибдики «АВС» акционерлик жамияти ўз айланма маблағларининг мавжуд суммаси билан йил охирига келиб етарли таъминланмаган. Бу эса, ўз навбатида корхонанинг иқтисодий салоҳияти даражасига салбий таъсир кўрсатади. Ўтказилган таҳлил натижалари бўйича жамиятнинг иқтисодий салоҳиятини оширишда айланма маблағлар билан самарали таъминланганлик бўйича имкониятлар аниқланди, қуйидаги керакли амалий тавсиялар берилди: маҳсулот ишлаб чиқариш ва сотиш ҳажмини кўпайтириш, сифатини яхшилаш; маҳсулотни етказиб бериш ва харид қилиш шартномаларини ўз вақтида, тўғри тузиш; ҳисоб-китоб тўлов ҳужжатларини ўз вақтида ва тўғри расмийлаштириш; маҳсулот етказиб берувчилар ва харидор корхоналарининг молиявий аҳволини ўрганиш; корхонанинг молиявий аҳволини ўз вақтида таҳлил қилиш. Мазкур тавсияларни корхонанинг амалий фаолиятида қўлланиши молиявий ҳолатига аниқ таъхис қўйиш, самарадорликни ошириш, иқтисодий салоҳиятини кўтариш ва молиявий барқарорлигини таъминлаш имконини беради деб ҳисоблаймиз.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартларига ўтиш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги ПҚ-4611-сон қарори. 2020 йил 24 февраль.

2. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Давлат иштирокидаги корхоналарни молиявий соғломлаштириш тизимини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 1013-сон қарори, 2018 йил 14 декабрь.

3. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Давлат иштирокидаги корхоналар ижро этувчи органи фаолияти самарадорлигини баҳолаш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 775-сон қарори. 2020 йил 9 декабрь.

4.Тожибоева Ш.А. Молиявий-иқтисодий маълумотларнинг таҳлили. Дарслик. –Т.: Инновацион ривожланиш, 2024.

5.Рахимов М.Ю ва бошқалар. Иқтисодиёт субъектлари молиявий ҳолатининг таҳлили. Дарслик. –Т.: Иқтисод-молия, 2020.

6.Тожибоева Ш.А. Молиявий таҳлил-2. Дарслик. –Т.: Инновацион ривожланиш, 2021.

7.Aryantini, S & Jumono, S. (2021). Profitability and value of firm: An evidence from manufacturing industry in Indonesia. *Accounting*, 7(4), 735-746. <http://leeds-aculty.colorado.edu/jere1232/Harrigan%20and%20Wing%20Corporate%20Renewal%20SI.pdf> .

8.Tadjibayeva Sh.A. Main Aspect of the Analysis of Business Activity in The Conditions of Economic Development. *Trans Asian Journal of Marketing end Management Research (TAJMMR)*. Vol 9, Issue 10, Oktober 2020. <https://tarj.in>. ISSN: 2279-0667. Impact Factor: SJIF 2020 = 7.209.

9.Донцова Л.В., Никифорова Н.А. Анализ бухгалтерской (финансовой) отчетности. Учебное пособие. –М.: Дело и сервис, 2018.

10.Шоалимов А.Х., Илхамов Ш.И., Тожибоева Ш.А. Иқтисодий таҳлил ва аудит. Дарслик. –Т.:Сано-стандарт, 2017.

11.Пардаев М.Қ. ва бошқалар. Иқтисодий таҳлил. Ўқув қўлланма. –Т.: Print line group. 2017.

Copyright: © 2024 by the authors. This work is licensed under a Creative Commons Attribution-4.0 International License (CC - BY 4.0)

